Lietas Nr. A420183524
A42-00396-25/24
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:0909.A420183524.2.S

Administratīvā rajona tiesa

Rīgas tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025. gada 9. septembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis Edgars Biezais,

piedaloties Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim /Persona B/,

tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicēja /Persona B/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2024. gada 6. jūnija ģenerāldirektores lēmuma Nr. 31.4/22.9/1817 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) 2024. gada 24. aprīļa lēmumu Nr. 30.4/17.22/49101 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējs iekļauts riska personu sarakstā. Lēmums pamatots ar to, ka pieteicējs bija /Nosaukums C/ amatpersona, kuras amata pienākumu pildīšanas laikā minētajai sabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000*euro*, to samaksas termiņš normatīvajos tiesību aktos noteiktajā termiņā nav pagarināts, komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā un dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību.

[2] Pieteicējs apstrīdēja sākotnējo lēmumu, bet ar dienesta 2024. gada 6. jūnija lēmumuNr. 31.4/22.9/1817 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) tas atstāts negrozīts. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicējs no 2020. gada 25. maija līdz 2023. gada 22. maijam bija /Nosaukums C/ valdes loceklis. Uz 2024. gada 23. aprīli /Nosaukums C/ nokavētie nodokļu maksājumi, kas izveidojās pieteicēja amata pienākumu pildīšanas laikā, bija 372 314,87*euro*, tai skaitā: 1) pievienotās vērtības nodoklis 101 216,12 *euro* un nokavējuma nauda 28 700,78 *euro*; 2) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas 1286,74 euro un nokavējuma nauda 22,00 *euro*; 3) iedzīvotāju ienākuma nodoklis 1010,98 *euro* un nokavējuma nauda 33,44 *euro*; 4) uzņēmējdarbības riska valsts nodeva 2,16 *euro* un nokavējuma nauda 0,06 *euro*; 5) uzņēmuma ienākumu nodoklis 190 107,36 *euro* un nokavējuma nauda 49 935,23 *euro*.

Minētais nodokļu parāds izveidojies atbilstoši komercsabiedrības iesniegtajiem ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu par 2023. gada februāri, martu un aprīli (ar samaksas termiņu attiecīgi 2023. gada 23. marts, 24. aprīlis un 23. maijs) un pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām par 2023. gada februāri un martu (ar samaksas termiņu attiecīgi 2023. gada 23. marts un 24. aprīlis), kā arī dienesta amatpersonu veiktajai nodokļu kontrolei.

Tātad nokavētie nodokļu maksājumi pārsniedz 15 000 *euro*, no minēto nodokļu samaksas termiņa dienas nav pagājuši trīs gadi un nodokļu maksājumu parāds izveidojies laikā, kad iesniedzējs bija komercsabiedrības valdes loceklis. Turklāt nodokļu maksājumu parāda samaksas termiņš nav ticis pagarināts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, nav iesniegts maksātnespējas procesa pieteikums tiesā un 2024. gada 17. aprīlī sastādīts akts par piedziņas neiespējamību, secinot, ka nokavēto nodokļu maksājumu piedziņa no /Nosaukums C/ nav iespējama. Līdz ar to ir konstatējami visi likuma ,,Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 31. punkta„e" apakšpunktā paredzētie kritēriji pieteicēja atzīšanai par riska personu.

[2.2] Pieteicēja iekļaušana riska personu sarakstā nav saistīta vienīgi ar trūkumiem /Nosaukums C/ saimnieciskās darbības organizēšanā vai ar to saistīto lēmumu pieņemšanā, bet arī ar pieteicēja negodprātīgu rīcību. Pieteicēja darbībā konstatējama negodprātīga rīcība, jo laikā, kad pieteicējs bija minētās sabiedrības valdes loceklis, sabiedrība neveica kārtējos nodokļu maksājumus, turklāt sabiedrības iesniegtajās deklarācijās norādītie dati neatbilda dienesta rīcībā esošajai informācijai.

[2.3] Dienesta apkopotie apstākļi pamato to, ka iesniedzēja iekļaušana riska personu sarakstā šajā gadījumā ir pamatota un nepieciešama, lai nodrošinātu likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 31. punktā paredzēto mērķu, proti, nodokļu administrēšanas uzlabošanas un sabiedrības interešu aizsardzības sasniegšanu. Dienests veic pasākumus, lai uz laiku izslēgtu no komercdarbības personas, kuru rīcībā konstatējamas negodprātīgas rīcības pazīmes. Konkrētajā gadījumā pārkāpumam nav tikai formāls raksturs, jo tā sekas ietekmē visu sabiedrību, kas ir ieinteresēta nodokļu iekasēšanas uzraudzībā un valsts budžeta ieņēmumu nodrošināšanā. Šādas rīcības mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, garantējot, ka valsts saņem tai pienākošos nodokļu maksājumus un komercdarbība tiek sakārtota, izslēdzot no tās negodprātīgas personas.

[2.4] Pieteicēja iebildums par to, ka tam liegtas tiesības iepazīties ar dienesta 2024. gada 12. janvāra lēmumu Nr. 30.3/17.8.1/4716 (turpmāk – nodokļu kontroles rēķins) ir nepamatots. Šajā procesā ir jākonstatē, vai /Nosaukums C/ bija izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi likumā noteiktajā apmērā un vai tos nav bijis iespējams piedzīt. Tas, vai ar nodokļu kontroles rēķinu /Nosaukums C/ noteiktie nodokļu maksājumi ir noteikti pareizi, varēja tikt pārbaudīts, /Nosaukums C/ apstrīdot konkrēto lēmumu.

[3] Tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[3.1] Dienests nav norādījis pamatojumu, kas apstiprina pieteicēja negodprātīgu rīcību, kuras rezultātu /Nosaukums C/ esot radīts nodokļu parāds.

[3.2] Dienestam, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, nebija pamata ņemt vērā tā 2024. gada 17. aprīļa lēmumu Nr. 30.4/NNVP/556 par piedziņas neiespējamību, jo tā pieņemšanas laikā pieteicējs vairs nebija /Nosaukums C/ valdes loceklis.

[3.3] Pieteicējam ir liegta iespēja iepazīties ar nodokļu kontroles rēķinu, kas ir pamatā pārsūdzētajam lēmumam. Tādejādi pieteicējam nav nodrošināta iespēja iepazīties ar visiem lietas materiāliem un sniegt savus paskaidrojumus, kā arī pārsūdzēt nodokļu kontroles rēķinu. Līdz ar to dienests ir pārkāpis Administratīvā procesa likuma 5. un $14.^1$ pantu.

[4] Tiesā 2024. gada 24. jūlijā saņemti dienesta paskaidrojumi, kuros tas norādījis, ka pieteikumu neatzīst. Rakstveida paskaidrojumos dienests atsaucies uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem apsvērumiem.

[5] 2025. gada 6. jūnija un 19. augusta tiesas sēdēs pieteicējs nepiedalījās neattaisnotu iemeslu dēļ. Ņemot vērā pieteicēja 2025. gada 14. augusta iesniegumā sniegto norādi, ka tas pieteikumu uztur un ka lietu var izskatīt bez pieteicēja piedalīšanās, lietas tika izskatīta tiesas sēdē bez pieteicēja dalības. Dienesta pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu neatzina, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[6] Lietā pastāv strīds par to, vai dienests pamatoti ir iekļāvis pieteicēju riska personu sarakstā.

[7] Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punktam riska persona ir fiziskā persona, kas atbilst vismaz vienam no punkta apakšpunktos minētajiem kritērijiem. Atbilstoši minētā punkta „e” apakšpunktam viens no kritērijiem personas atzīšanai par riska personu ir tāds, ka tā ir vai ir bijusi amatpersona komercsabiedrībā, un tās amata pienākumu pildīšanas laikā komercsabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*, ja to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts vai komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, turklāt dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas. Savukārt atbilstoši minētā likuma 34.^{3} panta pirmajai daļai dienestam piecu darbdienu laikā pēc šā likuma 1. panta 31. punktā minēto kritēriju konstatācijas ir tiesības pieņemt lēmumu par personas iekļaušanu riska personu sarakstā.

Tieši ar minētajām tiesību normām dienests pamatojis pārsūdzēto lēmumu par pieteicēja iekļaušanu riska personu sarakstā. Tādējādi, lai pārliecinātos par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, ir jākonstatē minētajā tiesību normā ietvertais kumulatīvo pazīmju kopums, proti, ka pieteicējs ir bijis amatpersona komercsabiedrībā, ka amata pienākumu pildīšanas laikā komercsabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 *euro*, ka to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts, ka komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, ka dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un ka nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas.

[8] Novērtējot lietas materiālus un lietas dalībnieku izteiktos apsvērumus, tiesa secina, ka visas minētās riska personas pazīmes bija konstatējamas arī attiecībā uz pieteicēju.

[8.1] Lietā nav strīda, ka pieteicējs bija /Nosaukums C/ valdes loceklis laika periodā no 2020. gada 25. maija līdz 2023. gada 22. maijam. Lietā atrodas nodokļu kontroles rēķins (*lietas 43.–55.lapa*), saskaņā ar kuru /Nosaukums C/ noteikts papildu maksājamais pievienotās vērtības nodoklis (94 638,58*euro*) un uzņēmumu ienākuma nodoklis (205 978,23 *euro*), kā arī ar šiem nodokļu maksājumiem saistītā nokavējuma nauda. Kā izriet no nodokļu kontroles rēķina visi papildus veicamie nodokļu pamatsummas maksājumi ir aprēķināti par laika periodu no 2021. gada janvāra līdz 2022. gada martam, tātad par laiku, kad pieteicējs bija minētās sabiedrības amatpersona. Turklāt no nodokļu kontroles rēķina izriet, ka par šo laika periodu ir aprēķināta arī daļa no nodokļu kontroles rēķinā noteiktajām nokavējuma naudām. Līdz ar to ir secināms, ka laikā, kamēr pieteicējs pildīja /Nosaukums C/ amatpersonas pienākumus, sabiedrībai izveidojās nesamaksātie nodokļu maksājumi ievērojami lielākā apmērā par 15 000*euro*.

Pieteicējs pieteikumā norāda, ka nodokļu kontroles rēķina neizsniegšana ir liegusi pieteicējam iespēju iesniegt pierādījumus un sniegt paskaidrojumus par tajā minēto. Lai gan šis pieteicēja iebildums ir pamatots, tiesai nav pamata atzīt, ka tam šajā lietā būtu bijusi būtiska nozīme. Šajā sakarā ir jāņem vērā, ka šīs tiesvedības laikā nodokļu kontroles rēķins pieteicējam bija pieejams, bet nekādus paskaidrojumus, iebildumus vai pierādījumus saistībā ar nodokļu kontroles rēķinā izdarītajiem secinājumiem pieteicējs nav sniedzis. Attiecīgi tiesai nav pamata apšaubīt nodokļu kontroles rēķinā izdarītos secinājumus par /Nosaukums C/ nesamaksātajiem nodokļu maksājumiem.

Turklāt lietā nav strīda arī par to, ka nesamaksātos nodokļu maksājumus par laika periodu, kad pieteicējs pildīja /Nosaukums C/ amatpersonas pienākumus, veidoja arī tādi nodokļu maksājumi, kuru maksāšanas pienākumu deklarēja pati sabiedrība. Atbilstoši sabiedrības iesniegtajiem ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu par 2023.gada februāri, martu un aprīli (*lietas 62.–64. lapa*) /Nosaukums C/ bija jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas 1335,18*euro* (*528,58+528,58+278,02*), iedzīvotāju ienākuma nodoklis 627,34 *euro* (*247,72+247,72+131,90*) un uzņēmējdarbības riska valsts nodeva 2,16 *euro* (*0,72+0,72+0,72*). Savukārt atbilstoši pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām par 2023. gada februāri un martu (*lietas 65.–66.lapa*) sabiedrībai bija jāveic arī pievienotās vērtības nodokļa maksājumu samaksa kopumā 6577,09 *euro* (*6577,09+0,45*). Arī šie pašas sabiedrības deklarētie nodokļu maksājumi, kuri bija samaksājami vēl laikā, kad pieteicējs bija /Nosaukums C/ amatpersona, nav samaksāti.

Attiecīgi ir konstatējams, ka nesamaksāto nodokļu maksājumu apmērs, no kuru samaksas termiņa nebija pagājuši vairāk kā trīs gadi un kurš aprēķināts par laika periodu, kad pieteicējs pildīja /Nosaukums C/ amatpersonas pienākumus, ievērojami pārsniedza 15 000*euro*. Turklāt lietā nav strīda, ka iepriekš minēto nodokļu maksājumu samaksas termiņš normatīvajos tiesību aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts un ka /Nosaukums C/ saistībā ar šim neizpildītajām saistībām nav iesniegusi arī maksātnespējas pieteikumu.

[8.2] Lietas materiālos atrodas 2024. gada 17. aprīļa akts par piedziņas neiespējamību (*lietas 56. lapa*). Lai gan minētais akts, kurā konstatēts, ka nodokļu maksājumu parādu no /Nosaukums C/ piedzīt nav iespējams, ir izdots jau pēc tam, kad pieteicējs bija zaudējis minētās sabiedrības amatpersonas statusu, tam šajā lietā nav būtiskas nozīmes. Likuma„Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punkta „e” apakšpunkts nenoteic, ka aktam par piedziņas neiespējamību būtu jābūt izdotam laikā, kamēr konkrētā persona veic attiecīgās sabiedrības amatpersonas pienākumus. Nosacījums par laiku, kamēr konkrētā persona veic šos pienākumus, ir attiecināts tikai uz neizpildīto nodokļu maksājumu rašanās brīdi. Arī Senāta judikatūrā atzīts, ka akta par piedziņas neiespējamību sastādīšanas brīdis var nesakrist ar valdes locekļa, kura laikā izveidojies nodokļu parāds, atrašanos valdes locekļa amatā. Būtiski ir tas, vai aktā par piedziņas neiespējamību norādītie nokavētie nodokļu maksājumi ir radušies tieši laikā, kad konkrētā persona bija attiecīgās komercsabiedrības amatpersona, un vai nokavētie nodokļu maksājumi radušies tieši šīs personas darbības laikā, kā to paredz likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punkta „e” apakšpunkts (*Senāta 2022. gada 9. augusta sprieduma lietā Nr. SKA-103/2022,ECLI:LV:AT:2022:0809.A420227518.9.S, 12. punkts*).

[9] Ievērojot iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka attiecībā uz pieteicēju ir konstatējamas visas likuma „Par nodokļiem un nodevām” 1. panta 31. punkta „e” apakšpunktā norādītās riska personas pazīmes. Proti, pieteicējs bija amatpersona komercsabiedrībā /Nosaukums C/, amata pienākumu pildīšanas laikā sabiedrībai izveidojās nokavētie nodokļu maksājumi vairāk kā 15 000*euro* apmērā, šo maksājumu samaksas termiņš netika pagarināts, komercsabiedrība neiesniedza tiesā maksātnespējas procesa pieteikumu, no nodokļu samaksas termiņa dienas nebija pagājuši vairāk kā trīs gadi un dienesta rīcībā bija tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību.

Vienlaikus jāņem vērā, ka, lemjot par personas iekļaušanu riska personu sarakstā, nepietiek tikai ar minētajā normā tieši nosaukto formālo pazīmju konstatēšanu. Ņemot vērā, ka personas iekļaušanas riska personu sarakstā mērķis ir vērsties pret negodprātīgiem komersantiem, ir jāvērtē iemesli, kuru dēļ konkrētās personas vadības laikā uzņēmumam izveidojās nesamaksātie nodokļu maksājumi. Pienākums iekļaut personu riska personu sarakstā dienestam jāizpilda, ja dienests konstatē ne tikai nodokļu nemaksāšanas faktu, bet arī to, ka nodokļu nemaksāšanas pamatā ir personas negodprātīga rīcība (*Senāta 2021. gada 1. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1086/2021,ECLI:LV:AT:2021:1001.A420289719.16.L, 3. punkts*).

Kā jau minēts, nesamaksātie nodokļu maksājumi, kuru samaksas pienākums radās laikā, kad pieteicējs bija /Nosaukums C/ amatpersona, tika noteikti ar nodokļu kontroles rēķinu un pašas sabiedrības iesniegtajām deklarācijām. Tiesa piekrīt pārsūdzētajā lēmumā norādītajam, ka par pieteicēja negodprātīgu rīcību liecina gan nodokļu kontroles rēķinā konstatētie apstākļi, ka /Nosaukums C/ deklarēja faktiski nenotikušus darījumus, gan apstāklis, ka pieteicējs nenodrošināja arī sabiedrības pašas deklarēto nodokļu nomaksu.

Faktiski nenotikušu darījumu noformēšana, tādējādi nepamatoti palielinot pievienotās vērtības nodokļa priekšnodokli, kā arī palielinot kapitālsabiedrības izmaksas tās saimnieciskās darbības nodrošināšanai, acīmredzami ir negodprātīga rīcība, kas vērsta uz normatīvajos tiesību aktos noteiktās kārtības pārkāpšanu un nepamatotu fiskālu priekšrocību iegūšanu. Atbilstoši nodokļu kontroles rēķinam šādi faktiski nenotikuši darījumi tika noformēti laikā, kad pieteicējs pildīja /Nosaukums C/ valdes locekļa pienākumus. Turklāt, kā tas konstatēts nodokļu kontroles rēķinā, darījuma dokumentus par vismaz daļu no šiem faktiski nenotikušajiem darījumiem parakstīja tieši pieteicējs (*sk. nodokļu kontroles rēķina 1.2. punktu*). Līdz ar to, novērtējot nodokļu kontroles rēķinā konstatētos apstākļus, par kuriem pieteicējs nekādus iebildumus nav izteicis, ir pamats secināt, ka ar šo nodokļu kontroles rēķinu papildus noteiktie nodokļu maksājumi ir radušies tostarp pieteicēja negodprātīgas rīcības rezultātā.

Apstāklis, ka pieteicējs kā /Nosaukums C/ valdes loceklis nenodrošināja sabiedrības pašas deklarēto nodokļu nomaksu, var nebūt tāds, kas liecina par amatpersonu negodprātīgu rīcību. Tas, vai nodokļu nenomaksa liecina par sabiedrības amatpersonu negodprātīgu rīcību, ir atkarīgs no apstākļiem, kuru dēļ nodokļu samaksa nav veikta. Tomēr uz konkrētiem apstākļiem, kuru dēļ /Nosaukums C/ neveica tās deklarēto nodokļu nomaksu,

pieteicējs nav norādījis. Turklāt jāņem vērā, ka /Nosaukums C/ neizmantoja iespēju vienoties par maksājumu samaksas termiņa pagarināšanu. Pieteicējam kā /Nosaukums C/ valdes loceklim bija pienākums savlaicīgi izvērtēt /Nosaukums C/ finansiālo stāvokli un savlaicīgi rast risinājumu nokavēto nodokļu maksājumu samaksai vai iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā. Tādējādi arī apstāklis, ka pieteicējs nav norādījis uz konkrētiem iemesliem, kuru dēļ to nebija iespējams izdarīt, netieši norāda uz pieteicēja negodprātīgu rīcību.

Visas sabiedrības interese ir saņemt budžetā nodokļu maksājumus savlaicīgi un pilnā apmērā. Lai to nodrošinātu, dienests veic preventīvās funkcijas, lai personas, kuru darbībā saskatāmas negodprātīgas rīcības pazīmes, uz laiku izslēgtu no komercdarbības vides, tostarp iekļaujot tās riska personu sarakstā. Tādējādi, ņemot vērā minētos apstākļus, tiesa nav pamata uzskatīt, ka pieteicējam noteiktais tiesību ierobežojums, to iekļaujot riska personu sarakstā, būtu lielāks par sabiedrības ieguvumu no šādas rīcības. Līdz ar to tiesai nav pamata uzskatīt, ka pārsūdzētais lēmums būtu nesamērīgs.

[10] Ievērojot iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks. Tādēļ pieteikums par tā atcelšanu ir nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. pantu un 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /Persona B/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2024. gada 6. jūnija ģenerāldirektores lēmuma Nr. 31.4/22.9/1817 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis E. Biezais